

Przepisy o warunkach legalizowania menzur zwyczajnych (Cylindrów mierniczych).

Na podstawie art. 11, 12 i 16 dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. r. 1919 poz. 211) oraz § 19 Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass- u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. № 28 poz. 166) zarządza się co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1.

Dla menzur zwyczajnych obowiązują ogólne przepisy legalizacyjne (POM poz. 2,03), o ile nie zostają one zmienione przez przepisy niniejsze.

Zakres stosowania.

§ 2.

Menzury zwyczajne mogą być używane w obrocie publicznym tylko do odmierzania mleka i olejów mineralnych. Menzury do olejów mineralnych mogą być używane do mierzenia wszelkich paliw płynnych.

Wielkości dopuszczalne.

§ 3.

a. Do mleka dopuszczalne są menzury ze skalą przezroczystą ogólnej pojemności mierniczej od 10 litrów wzwyż, a ze skalą wewnętrzną od 20 litrów wzwyż.

Podziałka menzur 20 litrowych i mniejszych ma się rozpoczynać od 1 l, a dalej postępować co litr lub co pół litra, większych—rozpoczynać się od 5 l i postępować co 1 l.

b. Do olejów mineralnych dopuszczalne są menzury ogólnej pojemności mierniczej 20 l, 10 l i 5 l. Podziałka tych menzur powinna się rozpoczynać:

dla menzur	5 l	od 2 l,	a dalej postępować co	0,5 lub 1 l,
"	"	10 l	" 5 l,	" 1 l,
"	"	20 l	" 5 l,	" 1 lub 5 l.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 18 grudnia 1925 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Materiał.

§ 4.

Menzury zwyczajne mogą być tylko metalowe. Krany spustowe mogą być jednak wykonane z innych materiałów odpowiedniej mocy.

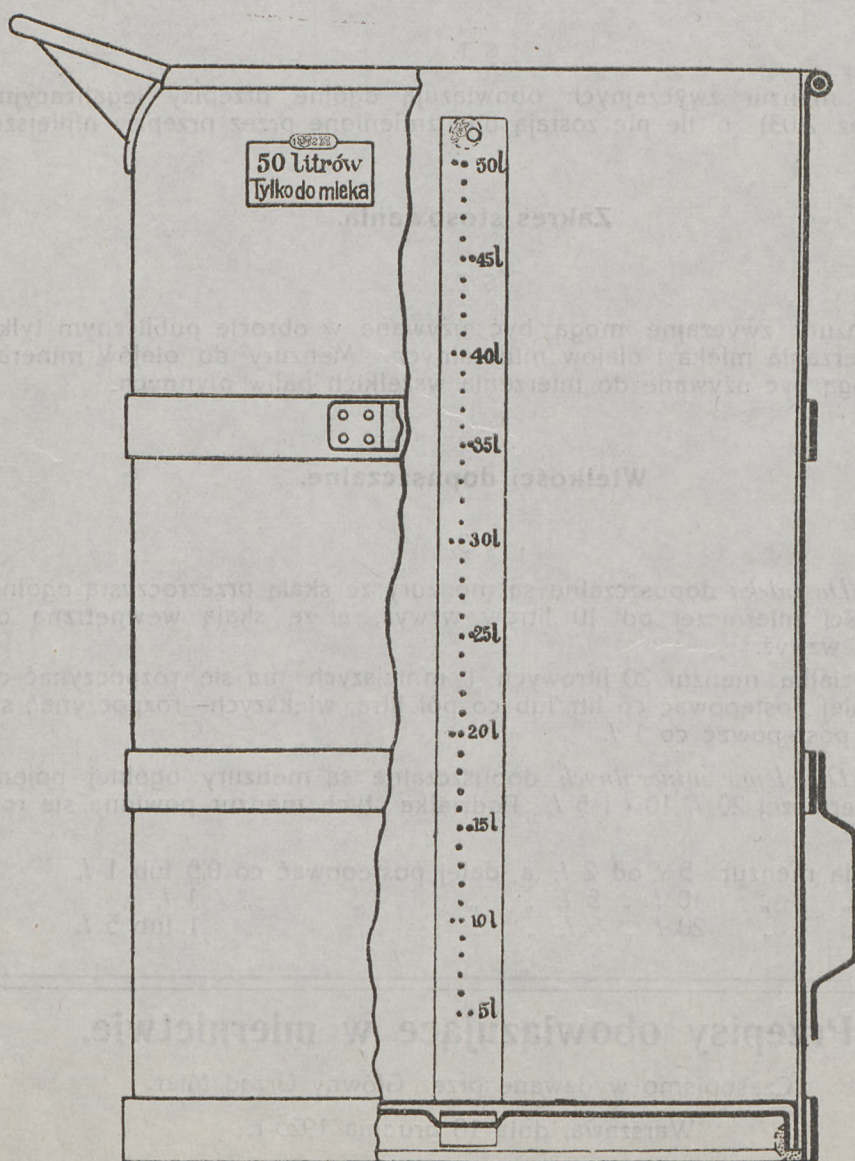
Kształt i wykonanie.

§ 5.

Są dozwolone menzury ze skalą wewnętrzną i menzury ze skalą przezroczystą.

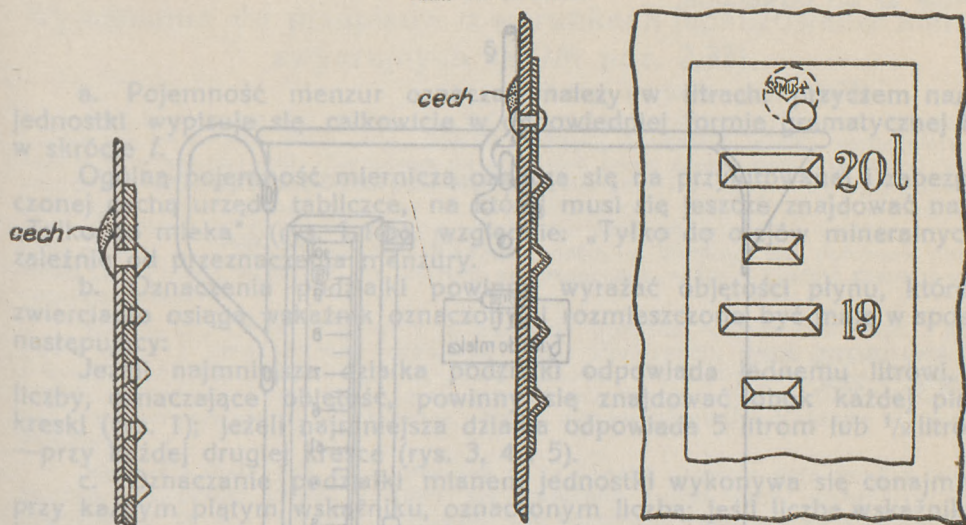
a) Menzury ze skalą wewnętrzną (rys. 1).

1. Objętość odczytuje się na dwóch skalach na paskach z blachy, przynitowanych do wewnętrznej powierzchni i znajdujących się naprzeciw siebie.

rys. 1.

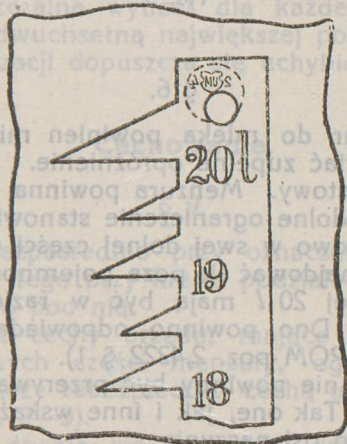
2. Wskaźnikami podziałki mogą być albo kropki (rys. 1), albo sztyfty wnitowane lub przylutowane (rys. 2), albo wytłoczone lub wybite wypukłości w kształcie żeberek (rys. 3), albo poziome granie odpowiednio wyciętych ząbków (rys. 4).

rys. 2.

rys. 3.

3. Wcięcia skal ząbkowych (rys. 4) należy wykonać w ten sposób, aby jedna z grani była pozioma. Grani ta służy jako wskaźnik pomiarowy dla ustalenia poziomu płynu. Wcięcia powinny być tak wykonane, aby krawędź pozioma znajdowała się poniżej grani pochyłej, a to w celu, aby

rys. 4.

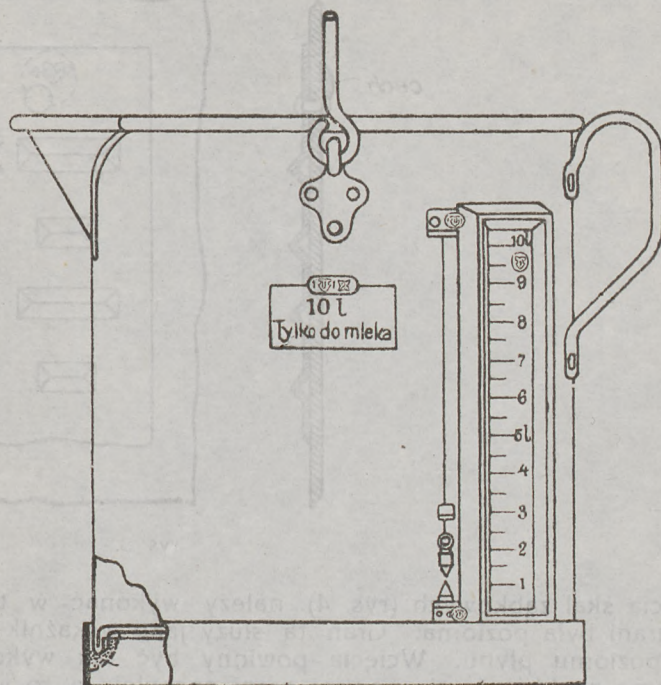
następowało łatwo widoczne zetknięcie się cieczy i wskaźnika, kiedy ta ostatnia przy swym wznoszeniu zbliży się do grani poziomej ząbka. Grubość blachy skal ząbkowanych nie może być mniejsza niż 1 mm, a krawędzie grani poziomej powinny być ostre.

b) Menzury ze skalą przezroczystą (rys. 5).

1. Objętość oznacza się na szybie wziernika szerokości, nie mniejszej niż 4 cm, lub na szybach dwóch takich wzierników, naprzeciw siebie znajdujących się, kresami nie krótszymi niż 2 cm.

2. Menzury z jedną skalą mają być zaopatrzone w pion. Wykonanie i umocowanie piona powinno być takie, aby wzajemne położenie punktu zawieszenia piona do wskaźnika, jak również położenie ich względem osi

naczynia, było stałe i nie mogło być zmienione bez użycia narzędzi pomocniczych. Baczna uwagę należy zwrócić na to, aby ramię, na którym wisi pion, i ramię wskaźnika były zabezpieczone od zgięcia. Pion powinien być zabezpieczony od zbyt silnego wahania zapomocą pierścienia lub t. p.

rys. 5.

§ 6.

a. Przekrój menzur do mleka powinien mieć kształt koła. Kształt wewnętrzny ma umożliwiać zupełne opróżnienie. Dolne ograniczenie stanowi dno lub kran spustowy. Menzura powinna być cylindryczna, dokąd sięga podziałka. Jeżeli dolne ograniczenie stanowi kran, to naczynie powinno zwężać się stopniowo w swej dolnej części (poniżej podziałki). Zlewники (dziobki) muszą znajdować się poza pojemnością mierniczą (rys. 1 i 5).

b. Menzury powyżej 20 l mają być w razie potrzeby odpowiednio usztywnione obręczami. Dno powinno odpowiadać warunkom, obowiązującym dla pojemników (POM poz. 2,4222 § 1).

c. Kresy podziałki nie powinny być przerywane i mają być widoczne na całej swej długości. Tak one, jak i inne wskaźniki, mają leżeć w płaszczyźnie prostopadłej do osi naczynia.

d. Przy ustawieniu naczynia na płaszczyźnie poziomej, odpowiadające sobie wskaźniki obu skal powinny jednocześnie stykać się ze zwierciadłem płynu.

e. Najwyżej położony wskaźnik, oznaczający największą objętość, ma się znajdować przynajmniej o 5 cm poniżej górnej krawędzi menzury.

f. Kresy i ząbki dla pięciokrotnych litra powinny być dłuższe niż dla całego litra, a te znowu dłuższe niż dla pół litra.

Sztyfty i im podobne znaki dla pół-litrów powinny być mniejsze od pozostałych. Odcinki, odpowiadające pół i całemu litrowi, mają być oznaczone pojedynczym, a pięciokrotnej litra — podwójnym znakiem (rys. 1).

g. W menzurach do mleka długość jednolitrowej działki ma wynosić dla menzur powyżej 20 l przynajmniej 1 cm, dla menzur 20 l i mniejszych ze skalą wewnętrzną 1,5 cm, a ze skalą przezroczystą 2 cm.

h. Średnica cylindrycznej części menzur do olejów mineralnych powinna być tak obliczona, aby w menzurach o objętości 5 l odległość pierwszego wskaźnika od dna, albo od najniższego punktu dna, jeśli jest

ono wypukłe, wynosiła conajmniej 8 cm; odległość ta dla menzur o objętości 10 i 20 l powinna wynosić conajmniej 10 cm.

Oznaczenia.

§ 7.

a. Pojemność menzur oznaczać należy w litrach, przyczem nazwę jednostki wypisuje się całkowicie w odpowiedniej formie gramatycznej lub w skrócie l.

Ogólną pojemność mierniczą oznacza się na przylutowanej i zabezpieczonej cechą urzędu tabliczce, na której musi się jeszcze znajdować napis: „Tylko do mleka” (rys. 1 i 5), względnie: „Tylko do olejów mineralnych”, zależnie od przeznaczenia menzury.

b. Oznaczenia podziałki powinny wyrażać objętości płynu, którego zwierciadło osiąga wskaźnik oznaczony, i rozmieszczone być mają w sposób następujący:

Jeżeli najmniejsza działka podziałki odpowiada jednemu litrowi, to liczby, oznaczające objętość, powinny się znajdować obok każdej piątej kreski (rys. 1); jeżeli najmniejsza działka odpowiada 5 litrom lub $\frac{1}{2}$ litrowi, —przy każdej drugiej kresce (rys. 3, 4 i 5).

c. Oznaczanie podziałki mianem jednostki wykonywa się conajmniej przy każdym piątym wskaźniku, oznaczonym liczbą; jeśli liczba wskaźników jest mniejsza od pięciu, to mianem jednostki należy oznaczać przynajmniej wskaźnik, odpowiadający największej pojemności.

Uchybienia dopuszczalne.

§ 8.

Uchybienie dopuszczalne wynosi dla każdej objętości, wyznaczone przez podziałkę, jedną dwuchsetną największej pojemności.

Przy wtórnej legalizacji dopuszcza się uchybienia podwójne.

Cechowanie.

§ 9.

a. Cechuje się bezpośrednio przy oznaczeniu głównym (§ 7); o ile ono znajduje się oprócz tego przy kresie podziałki, to cechuje się również na niej lub bezpośrednio pod nią.

b. Należy nałożyć cechy urzędu, mające na celu uniemożliwienie rozłączenia poszczególnych części menzury, ograniczających pojemność (szwy, dno i t. p.). Należy zabezpieczyć cechą urzędu nieruchomość skali względem menzury (rys. 2—5).

c. Cechę roczną dodaje się do cechy urzędu, zabezpieczającej tabliczkę z oznaczeniem największej pojemności mierniczej (rys. 1 i 5).

Ważność cechy.

§ 10.

Okres ważności cechy trwa lat trzy, licząc od 1 stycznia tego roku, w którym cecha została nałożona.

Postanowienia końcowe.

§ 11.

Przepisy niniejsze otrzymują moc obowiązującą od dnia ogłoszenia ich w „Przepisach obowiązujących w miernictwie”. Jednocześnie uchyla

się Przepisy o warunkach legalizowania menzur zwyczajnych (Menzury do mleka. Cylindry miernicze do mleka) (POM poz. 2,44).

Menzury, już uprzednio legalizowane przez urząd właściwy dla danego terytorjum, a niezgodne z niniejszemi przepisami, mogą być legalizowane wtórnie aż do odwołania.

Warszawa, dnia 11 grudnia 1925 r.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

L. S. (—) inż. Z. Rauszer

GŁÓWNY URZĄD MIAR

№ 25. I. 2304. I.

Uchwała dopuszczająca

22

Cechowanie

Ważność cechy

Postanowienia końcowe

Wyjaśnienia do przepisów o warunkach legalizowania menzur zwyczajnych (POM poz. 2,33).

Rys. 1: menzura do mleka na 50 l. Dno wzmocnione krzyżującymi się pasami i zawinięte ku dołowi. Pasy, dno, ścianka i obręcz, zlutowane razem, wzmacniają naczynie na wysokości dna. Natopiona na szew pod dnem kropla cyny, na której wybito cechę, jednocześnie zabezpiecza połączenie dna, ścianki i obręczy. Krawędź górna jest wywinęta i usztywniona włożonym drutem. Połączenie tabliczki (§ 7a) z naczyniem jest zabezpieczone przez nalutowanie miękkiego paska metalowego, służącego do wybitcia cechy i roku zalegalizowania. Wewnątrz naczynia znajdują się położone naprzemiennie paski metalowe, na których są oznaczone skale w postaci szeregu wytłoczonych punktów.

Na rys. 2, 3 i 4 przedstawione są wszystkie używane rodzaje skal. Rys. 2 przedstawia skalę z umocowanymi nitami ze łbami stożkowymi; rys. 3 przedstawia skalę z wyciśniętymi wypuklinami; rys. 4 — skalę ząbkową. Skale posiadają podziałkę litrową, a także półlitrową. Liczby znajdują się przy kresach litrowych (głównych), miano jednostki zaś tylko przy każdej piątej kresce. Kresy główne (litrowe) odznaczają się większą długością.

Wszystkie skale (rys. 1—4) złączone są ze ścianką naczynia przy pomocy nitu, na którego zewnętrznej stronie znajduje się natopiona kropla cyny, przeznaczona dla umieszczenia cechy. Ponieważ położenie nitu odpowiada położeniu wskaźnika największej pojemności albo też znajduje się bezpośrednio nad nią, cechowanie tej kresy byłoby zbyt trudne.

Na rys. 5 jest przedstawiona menzura do mleka pojemności 10 l, zaopatrzona w pion i w skalę na wzierniku, w ucho i haki do zawieszania na patyku. Ścianka menzury jest zawinięta u dołu ku środkowi i spojona z usztywniającymi obręczą, pasem i dnem. Spoina zabezpieczona jest cechą. W ten sam sposób zabezpieczona jest oprawa wziernika, na którym znajduje się podziałka. Podziałka jest wykonana w litrach i półlitrach. Podziałka zaczyna się od kresy 1. Wszystkie kresy główne oznaczone są liczbami; miano jednostki dodane jest przy kresach, odpowiadających 5 l i 10 l.

Warszawa, dnia 12 grudnia 1925 r.

GŁÓWNY URZĄD MIAR

GŁÓWNY URZĄD MIAR

Nr 25. I. 2304. 3.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 23 grudnia 1925 r.

Wkład w porządek wielkości liczb trytyczyny.

Przepisy o warunkach legalizowania mierników (Menzury do mleka. Cylindry miernicze do mleka) (P.O.M. poz. 244).

Menzury, już uprzednio legalizowane przez urząd właściwy dla wydziału terytorijalnego, a następnie zainstalowane w miejscach, w których są używane, w tym celu, aby były zgodne z przepisami, w sprawie legalizowania mierników.

Wysiągnięcia do przepisów o warunkach legalizowania mierników (P.O.M. poz. 233).

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1937 r.

Rys. 1: menzura do mleka na 50 l. Dno wzmocnione krzyżującymi się pasami i zawieszka ku dołowi. Pas, dno, ścianka i otwór, zlitowane razem, wzmocnione na całym na wysokość dna. Natopiona na szew pod dnem kropka cyny, na której wybito cechy, jednocześnie zabezpieczając połączenie dna, ścianki i otworu. Krawędź górna jest wywinęta i usztywniona włożonym drutem. Połączenie tabliczki (2 a) z naczyniem jest zabezpieczone przez natężenie miedzianego paska metalowego, służącego do wybitcia cechy i toku zabezpieczania. Wewnątrz naczynia znajdują się położone naprzemiennie pasy miedziane, na których są oznaczone skale w postaci szeregu wyłoczonych punktów.

Na rys. 2, 3 i 4 przedstawione są wszystkie używane rodzaje skal. Rys. 2 przedstawia skalę z umocnieniem nitami ze łbami sztokowymi; rys. 3 przedstawia skalę z wyściętymi wypuklinami; rys. 4 — skalę ząbkową. Skale posiadają podziałkę litrową, a także półlitrową. Liczby znajdują się przy kresach litrowych (głównych), miano jedno- i dwudziestki przy każdej piątej kresce. Kresy główne (litrowe) oznaczają się większą grubością.

Wszystkie skale (rys. 1—4) złożone są ze ścianki naczynia przy pomocy nitu, na którego zewnętrznej stronie znajduje się natopiona kropka cyny, przeznaczona dla umieszczenia cechy. Ponieważ położenie nitu odpowiada położeniu wskaźnika największej pojemności albo też znajduje się bezpośrednio nad nim, cechowanie tej kresy byłooby błędne.

Na rys. 5 jest przedstawiona menzura do mleka, pojemności 10 l, zaopatrzona w płytę i w skalę na wsierzniku, w ucho i haki do zawieszania na pałku. Ścianka menzury jest zawieszona u dołu ku środkowi i spojona z usztywniającymi otworem, pasem i dnem. Spojona zabezpieczona jest cecią. W ten sam sposób zabezpieczona jest opawa wsierznika, na którym znajduje się podziałka. Podziałka jest wykonana w litrach i półlitrach. Podziałka zaczyna się od kresy 1. Wszystkie kresy główne oznaczone są liczbami; miano jednostki dodane jest przy kresach, odpowiadających 5 i 10 l.

Warszawa, dnia 12 kwietnia 1937 r.

GŁÓWNY URZĄD MIAR

GŁÓWNY URZĄD MIAR
№ 25. I. 2304. 3.